

MATERIAALIPAKETTI NETTITEKSTIEN LUOTETTAVUUDEN ARVIOINNIN OPETTAMISEEN *Carita Kiili, Tampereen yliopisto*

Materiaalipaketti on laadittu nettitekstien luotettavuuden arvioinnin opettamiseen. Materiaalit soveltuvat parhaiten 5.-6.- luokkalaisille. Ne perustuvat tekemiimme tutkimuksiin, ja niiden taitojen opettamiseen, joita suurin osa 6.-luokkalaisista ei vielä osaa riittävän hyvin. Materiaalipaketti koostuu videoista, tehtäväkirjan tehtävistä ja etsiväpassista.

Videot nettitekstien luotettavuuden arvioinnista

Videot ovat noin 2–5 minuutin mittaisia, ja niiden sisällöt on kuvattu alla. Videoilla oppilaita ohjaa lina.

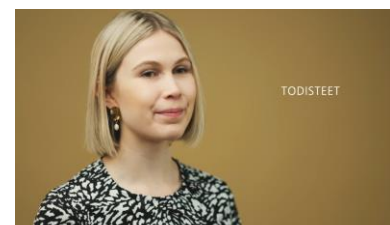
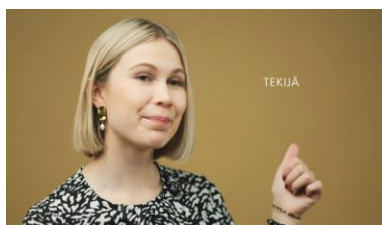
Kontekstin luominen – Intro ja ohjeistus oppilaille materiaalin sisällöstä

Johdatteluvideo (intro) tutustuttaa oppilaat opintokokonaisuuteen. Videon päätteeksi oppilaita ohjaava lina kertoo haluavansa tietää oppilaiden lähtötason. Videon katsomisen jälkeen opettaja voi teettää oppilailla tehtävän, jossa oppilaat arvioivat lyhyitä tekstejä. Tämän voi tehdä arviointikorteilla, jotka sisältävät kaksi tehtävää. Toista voi käyttää lähtötason arviointiin ja toista opitun arviointiin. Arviointikortit löytyvät Avointen oppimateriaalien kirjastosta: aoe.fi/#/materiaali/3453

Arviointistrategioiden opettaminen (3 oppituntia)

Videoilla 2–4 lina kertoo oppilaille nettitekstien luotettavuuden arviointistrategioista: kirjoittajan asiantuntijuuden, kirjoittajan tarkoitusperien ja evidenssin laadun arvioinnista. Arviointistrategiat on paketoitu ”Kolmen T:n periaatteeksi”: Tekijä, Tarkoitusperät ja Todisteet. Kolmen T:n periaatetta voi käyttää muistisääntönä siihen, mitä teksteistä kannattaa arvioida. Videon katsomisen jälkeen oppilaat harjoittelevat oppimaansa tehtävien avulla.

Arviointistrategioiden soveltaminen

Kun oppilaat ovat ensin harjoitelleet kutakin arviointistrategiaa erikseen, pääsevät he soveltamaan oppimaansa oikeaan tapaukseen. Videolla 5 lina esittelee tapauksen, jota oppilaat ryhtyvät selvittämään.

Tunnustus tehdystä työstä

Kun tehtävät on tehty, opettaja voi jakaa oppilaille todistuksen luotettavuuden arvioinnin opiskelusta. Diplomipohja löytyy materiaaleista.

Videot on tuottanut Hannu Aaltonen, Hehkumedia. Videolla ohjaajan roolissa on Iina Hautala.

Pedagogiset periaatteet

Arviointistrategioiden eksplisiittinen opettaminen

Nettitekstien luotettavuuden arviointi on vaikea taito, johon oppilaat tarvitsevat selkeitä ohjeita. Videoilla oppilaille kerrotaan kolmesta tärkeimmästä arviointistrategiasta, jotka ovat: kirjoittajan asiantuntijuuden, kirjoittajan tarkoitusperien ja evidenssin laadun arviointi. Videoiden keskeiset sisällöt on kiteytetty myös tehtäväkirjaan. Sen avulla opettaja voi kerrata videoiden keskeiset asiat, ja oppilaat voivat palata tarkistamaan epäselväksi jääneitä tai unohtamia asioita.

Arviointistrategioiden harjoittelu

Videoiden katsomisen jälkeen, oppilaat pääsevät harjoittelemaan videolla opetettua arviointistrategiaa. Oppilaat tekevät ensin tehtävät itsenäisesti, jonka jälkeen he keskustelevat vastauksistaan parin kanssa. Tällä tavoin voidaan hyödyntää yksilöllisen ja yhteisöllisen työskentelyn etuja.

Tehtävät tehdään paperilla, jolloin oppilaat voivat keskittyä tehtävien tekemiseen ilman netin houkutuksia.

Palaute

Palautteen antaminen on yksi tehokkaimista keinosta tukea oppilailaiden oppimista. Tehtäväkirjan tehtävien teon jälkeen opettaja lukee ääneen tehtäväpalautteen, jonka oppilaat ovat saaneet linalta. Palautteissa lina avaa omaa päättelyään asiantuntijuudesta, tarkoitusperistä ja evidenssin laadusta. Samalla hän tulee mallintaneeksi arviointistrategioiden käyttöä.

Arviointistrategoiden soveltaminen

Taitava lukija osaa käyttää joustavasti eri arviointistrategioita, kun hän arvioi nettitekstien luotettavuutta. Tällä tavoin hän voi tehdä mahdollisimman kattavan arvioin nettitekstin luotettavuudesta. Pelkästään yhteen luotettavuuteen vaikuttavaan tekijään tukeutuminen voi joskus johtaa harhaan. Senpä takia oppilaat pääsevät harjoittelemaan nettitekstien arvioimista eri näkökulmista ”oikealla tapauksella”, jonka lina esittelee videolla 4. Tapauksen ratkaisemiseksi oppilaat lukevat ristiriitaisia tekstejä ja arvioivat niiden luotettavuutta analyysilomakkeen avulla. Analyysilomake ohjaa heitä huomioimaan kirjoittajan asiantuntijuuden, tarkoitusperät ja evidenssin laadun. Tässäkin tehtävässä työskennellään ensin itsenäisesti ja sitten parin kanssa.

Opitun reflektointi

Oppilaan oppimista tukee myös oman oppimisen reflektointi. Tätä varten materiaaleihin kuuluu myös tehtäväpassi, jonne oppilaat voivat käydä kirjaamassa tärkeimmät oppimansa asiat.

Mikäli opettaja haluaa antaa oppilaille suoritusmerkkejä, niin passissa on tilaa myös tarroille (näihin viitataan videossa). Materiaaleista löytyvät myös tarrapohjat siltä varalta, että tarrojen tilaaminen on mahdollista.

Oppimisen juhlistaminen

Oppimista on kiva myös juhlistaa jakamalla oppilaille diplomit. Diplomipohjat löytyvät materiaaleista.

Opettajan oppaassa on kuvattu yksittäisten oppituntien kulku.

Kiitokset

Etsiväkoulu on kehitetty Carita Kiili akatemiätutkijaprojektissa, jota on rahoittanut Suomen Akatemia (nro 324524).